

บทความวิชาการ (ภาษาไทย)/ Academic Article (Thai)

การสอบบัญชีสมัยใหม่สู่ความสำเร็จของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

Modern Auditing Leading to the Success of Certified Public Accountants in Thailand

ทิพย์สุตา ทาสิดำ^{1*}, ดารณี เอื้อชนะจิต²Thipsuda Thasedam^{1*}, Darani Ueachanajit²^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*} Doctoral Student, Philosophy Program in Department of Accounting, Faculty of Accountancy, Sripatum University, Bangkok, Thailand² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย² Assistant Professor Dr., Department of Accounting, Faculty of Accountancy, Sripatum University, Bangkok, ThailandE-mail address (Corresponding author) : ^{1*}T.Thipsuda20@gmail.com; (Authors): ²Daranee.ua@spu.ac.th

รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2567/ ปรับแก้ไข: 30 กรกฎาคม 2567/ ตอรับบทความ: 5 สิงหาคม 2567

Received: 29 May 2024/ Revised: 30 July 2024/ Accepted: 5 August 2024

Abstract

Introduction: The modern era of auditing for Certified Public Accounts (CPAs) must adapt and face the challenges of applying modern technology as tools and mechanisms for auditing while maintaining the standards of quality and reliability of auditing to create confidence for stakeholders and regulators.

Subject: In view of this study, the important knowledge in modern auditing is reviewed and analyzed, including the use of digital technology and automation in financial auditing, process improvement to increase efficiency, and maintaining audit quality through rigorous application of international auditing standards. In addition, the importance of communicating audit results in a transparent and verifiable format has been emphasized, which affects the success of auditing in Thailand.

Conclusion: Increasing the accuracy of the audit using technology and data analysis systems, improving the audit process to be easier and more efficient, in order to maintain the quality and standards of auditing, which are important factors in building confidence, increasing the trust received from stakeholders who have achieved their goals, taking into account and being aware of compliance with rules, laws and standards in planning, auditing, reviewing, certifying audit reports, and ensuring the provision of financial information correctly, completely and in a timely manner continuously.

Benefit, Utilizaion: Audit processes integrated with new technologies, modern tools and expertise help increase accuracy and speed of work by using digital tools to process large and complex data that must take into account international standards in auditing and communicate audit results clearly and transparently for audit success, to maintain quality and adapt to rapid changes in the business world and technology.

Keywords: Modern Audit; Quality; Digital Technology; Expertise; Successful

บทคัดย่อ

บทนำ: ยุคแห่งการสอบบัญชีสมัยใหม่สำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ต้องปรับตัวและเผชิญกับความท้าทายในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือและกลไกในการตรวจสอบ ขณะเดียวกันต้องรักษามาตรฐานคุณภาพและความน่าเชื่อถือการตรวจสอบบัญชีเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานกำกับดูแล

เนื้อเรื่อง: มุมมองการศึกษานี้ ทำการทบทวนและวิเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญในการสอบบัญชีสมัยใหม่ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติในการตรวจสอบทางการเงิน การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และรักษาคุณภาพการสอบบัญชีผ่านการประยุกต์ใช้มาตรฐานการตรวจสอบสากลอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ ยังได้เน้นความสำคัญเรื่องการสื่อสารผลการตรวจสอบที่มีรูปแบบโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของการสอบบัญชีในประเทศไทย

ส่วนสรุป: การเพิ่มความแม่นยำในการตรวจสอบโดยใช้เทคโนโลยีและระบบการวิเคราะห์ข้อมูลปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบให้ง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดการรักษาคุณภาพของมาตรฐาน

การสอบบัญชี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความไว้วางใจที่ได้รับต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงและตระหนักถึงในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานในการวางแผน ตรวจสอบ ทบทวน รับรองรายงานผลการตรวจสอบ และมีความมั่นใจ ในการให้บริการข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ในเวลาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้: กระบวนการตรวจสอบที่บูรณาการด้วยเทคโนโลยีใหม่ เครื่องมือทันสมัย และทักษะ ความเชี่ยวชาญ ช่วยเพิ่มความถูกต้องและทำให้การทำงานรวดเร็วขึ้นผ่านการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการ ประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่และซับซ้อนที่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานสากลในการตรวจสอบและการสื่อสาร ผลการตรวจสอบให้ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อการสอบบัญชีที่ประสบความสำเร็จ สามารถรักษาคุณภาพ และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงบนโลกธุรกิจและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: การสอบบัญชีสมัยใหม่; คุณภาพ; เทคโนโลยีดิจิทัล; ความเชี่ยวชาญ; ความสำเร็จ

บทนำ

การบัญชี เป็นภาษาของธุรกิจที่ครอบคลุมการบันทึก การวิเคราะห์ และการตีความธุรกรรมทางการเงิน (Kumar et al., 2023) ขณะที่การตรวจสอบบัญชีทำหน้าที่รับรองความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน (Jhunjhunwala, 2023) ซึ่งเป็นรากฐานที่องค์กร นักลงทุน และผู้ถือผลประโยชน์ใช้ในการตัดสินใจทางการเงินภายใต้ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใสในการตรวจสอบบัญชีที่มีความสำคัญต่อธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวม (Sandner et al., 2020) เป็นสิ่งจำเป็นทางศีลธรรมและกลยุทธ์สำหรับองค์กร ที่ต้องการเติบโตในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Chukwu et al., 2023) สำหรับผู้จัดทำงบการเงิน ผู้ตรวจสอบบัญชี และหน่วยงานกำกับดูแล (Al Lawati & Hussainey, 2022) เพื่อการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานการรายงานทางการเงินโดยคำนึงถึงประโยชน์และส่งเสริมการสื่อสาร การกำกับดูแลกิจการ สามารถเน้นการตรวจสอบเพื่อตัดสินใจอย่างรอบคอบที่สุด ส่งผลให้การตรวจสอบบัญชีมีคุณภาพสูงขึ้น และมอบแรงจูงใจให้ผู้จัดทำรายงานทางการเงินสามารถเปิดเผยข้อมูลและเรื่องสำคัญที่ต้องตรวจสอบได้สัมฤทธิ์ผล (Key Audit Matters: KAM) เป็นไปตามบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านการตรวจสอบการรายงานทางการเงิน และเน้นย้ำความจำเป็นในการสืบสวนประสิทธิผลการปรับปรุงคุณภาพการรายงานทางการเงินเพิ่มเติมได้ (Elmarzouky et al., 2024)

กระบวนการดำเนินการตรวจสอบทางวิชาชีพของนักบัญชี ซึ่งมีทักษะ ประสิทธิภาพ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน หากแต่มีเป้าหมายการตรวจสอบบัญชีเพื่อลดความไม่แน่นอนในข้อมูลและปรับปรุงระดับความเชื่อมั่นของผู้ใช้งบการเงินอย่างตั้งใจ โดยมุ่งหวังที่จะระบุและประเมินความเสี่ยงของข้อผิดพลาดสำคัญในงบการเงินและการควบคุมภายในของลูกค้า (Porcuna-Enguix et al., 2021) เป็นการจัดการความท้าทายและสร้างกรอบการทำงานที่สนับสนุนการบัญชีและตรวจสอบบัญชีอย่างแข็งแกร่ง สามารถส่งเสริม มีส่วนสนับสนุน และใช้ศักยภาพในอาชีพของผู้ปฏิบัติงานได้เติบโตอย่างเต็มที่ (Qatowneh, 2023) นำมาสู่ความสนใจในการศึกษาประเด็นสำคัญตามขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีสมัยใหม่ ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสมบูรณ์ คุณภาพการสอบบัญชี และความสำเร็จในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ในครั้งนี้ โดยมีสาระสำคัญตามลำดับต่อไปนี้

การสอบบัญชีสมัยใหม่ (Modern Audit)

ความก้าวหน้าจากการทำบัญชีด้วยมือไปสู่ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการจัดการข้อมูลทางการเงินที่ช่วยลดความเสี่ยง ภาระผูกพันด้านเวลา และทรัพยากร (TG, 2024) ทำให้การสอบบัญชีมีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี โดยสามารถอธิบายสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การสอบบัญชีสมัยใหม่และองค์ประกอบ

Figure 1. Modern Audit and Configuration

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้เขียน

Source: Source: Analysis by the Author

จากภาพที่ 1 แสดงการสอบบัญชีสมัยใหม่ที่มีองค์ประกอบ 1) การใช้เทคโนโลยีการตรวจสอบอย่างชาญฉลาด โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และระบบอัตโนมัติมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการสอบบัญชี เป็นต้น ทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้รวดเร็ว วิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และตรวจจับความผิดปกติได้แม่นยำ เสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และระบุความเสี่ยงในงบการเงินได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (Andikaputra, 2022) 2) การสังเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร โดยใช้กระบวนการระบุ วิเคราะห์ และควบคุมความเสี่ยงเพื่อป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการสอบบัญชี โดย Gonidakis et al. (2020) เน้นการระบุและประเมินความเสี่ยงที่เผชิญในทันที และความไม่แน่นอนในกระบวนการตัดสินใจทางธุรกิจ (Al Qubtan et al., 2021) จากการสังเคราะห์เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดซึ่งอาจส่งผลต่อชื่อเสียง สินทรัพย์ และการดำเนินธุรกิจ (Das & Kumar, 2023) เชื่อมโยงกับการระบุ การวัด รวบรวม วิเคราะห์ จัดเตรียม ตีความ และสื่อสารข้อมูลทางการเงิน (Safari & Areeb, 2020; Ghazieh & Chebana, 2021) และใช้วิเคราะห์การตัดสินใจตามเกณฑ์ประเมินปัจจัยเสี่ยงทางการเงิน การดำเนินงาน และกลยุทธ์ได้ครอบคลุม ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความเชื่อถือได้ (Zhang et al., 2022) 3) การสอบบัญชีด้วยปัญญาประดิษฐ์ โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบข้อมูลตามมาตรฐานและปรับปรุง

กระบวนการตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ (Munoko et al., 2020) ปรับบทบาทผู้ตรวจสอบให้มีทักษะเฉพาะและปฏิบัติตามจริยธรรม (Shapovalova et al., 2023) ภายใต้วินัยความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและผลงานเทคโนโลยีที่สำคัญผ่านการประเมินบริบท ตรวจสอบความพร้อม นำร่องการบูรณาการ ขยายการใช้งาน และนำการเปลี่ยนแปลง (Tahezizadeh & Beaudry, 2023) และ 4) ความยืดหยุ่นในการตรวจสอบ บนฐานความยืดหยุ่นทางปัญญา เป็นกุญแจสำคัญที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการและกลยุทธ์ได้ตามความต้องการ เหมาะสมกับสถานการณ์ และใช้เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพการตรวจสอบ (Krems, 2014; Sasviranti, 2024)

ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสมบูรณ์ (Comprehensive Audit Proficiency)

ประสิทธิภาพส่วนบุคคลและความรู้การสอบบัญชีมีความเชื่อมโยงกับความสามารถทางเทคนิคที่เน้นการเตรียมการ จัดการ วิธีการ ตรวจสอบ สร้างความสัมพันธ์ สื่อสาร และมาตรฐานการตรวจสอบ เป็นประสบการณ์จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สอบบัญชี (Mosavi, 2024) ซึ่งเป็นความเชี่ยวชาญดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสมบูรณ์

Table 1. Comprehensive Audit Proficiency

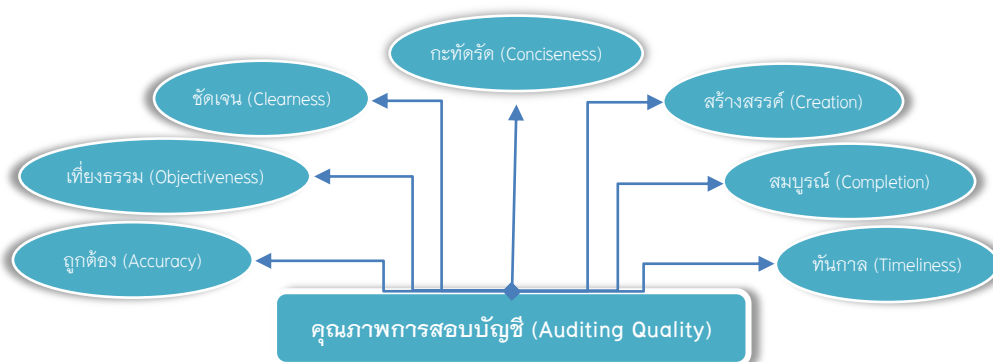
ด้าน (Field)	การตรวจสอบแบบสมบูรณ์ (Comprehensive)
1. ประเมินความเสี่ยงการตรวจสอบอย่างครบถ้วน (Completed Audit Risk)	- เทคนิคการจัดลำดับความน่าจะเป็น (Probability ranking techniques) - เทคนิคจำแนกและกำหนดความน่าจะเป็น และประเมินระดับผลกระทบ (Probability classification and assignment techniques and impact assessment) - ทักษะการกำหนดความเสี่ยงหลักที่สำคัญ (Key risk identification skills) - เทคนิคการจัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน (Expert grouping techniques for assessment) - ความรู้เชิงกลยุทธ์การตอบสนอง (Strategic response knowledge) - ทักษะใช้แบบจำลองทำนายและคาดการณ์ความเสี่ยง (Risk prediction and forecasting modeling skills) - ทักษะการสร้าง ความแตกต่างเพื่อกำหนดตัวชี้วัดความเสี่ยง (Differentiation skills for determining risk indicators) - ทักษะการจัดการความไม่แน่นอนในการประเมินความเสี่ยง (Uncertainty management skills in risk assessment)
2. จัดสรรทรัพยากรการตรวจสอบที่ดีเยี่ยม (Excellent Audit Resource Allocation)	- ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking skills) - ความสามารถในการจัดทำและรายงานทางการเงินด้วยระบบอัตโนมัติ (Ability to prepare and report financial reports with automation) - ความสามารถในการป้อน วิเคราะห์ และบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีใหม่ (Ability to enter, analyze and record data with new technologies) - ทักษะการตีความและตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic interpretation and decision-making skills) - ทักษะการกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนด (Compliance supervision skills) - ความสามารถในการใช้ทุนทางปัญญาสร้างนวัตกรรมการตรวจสอบ (Ability to use intellectual capital to create audit innovations)
3. นำความรู้การตรวจสอบไปใช้อย่างหลากหลาย (Diversified Audit Knowledge Implementation Utilization)	- การใช้ความรู้ทางสถิติระบุความเสี่ยง (Using statistical knowledge to identify risks) - การใช้ประสบการณ์ให้บริการสร้างรูปแบบการตรวจสอบ (Using service experience to create audit models) - การบูรณาการความรู้เพิ่มฐานความรู้การตรวจสอบ (Integrating knowledge to increase audit knowledge base) - การใช้ความสามารถทางวิชาชีพปรับปรุงคุณภาพการตรวจสอบ (Using professional skills to improve audit quality)

จากตารางที่ 1 เป็นการศึกษาผลลัพธ์ของนักวิชาการ ประกอบด้วย 1) การประเมินความเสี่ยง การตรวจสอบอย่างครบถ้วน ตาม Messier et al. (2021), Meng (2024) และ Porcuna-Enguix et al. (2021)

แสดงถึงความสามารถในการระบุ วิเคราะห์ และจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับงบการเงิน โดยใช้วิธีจัดลำดับความน่าจะเป็นและผลกระทบ การวิเคราะห์สถิติ การทำนาย การใช้เครื่องมือดิจิทัลและระบบอัตโนมัติ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดและลดความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ IGBEKOYI et al. (2024) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการใช้ตัวชี้วัดทางการเงินเพื่อวัดสภาพคล่อง 2) การจัดสรรทรัพยากรการตรวจสอบ คือ การใช้บุคลากรที่มีทักษะและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อปรับเปลี่ยนการทำงานจากการป้อนข้อมูลสู่การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Al Shbail et al., 2024; Zhang et al., 2023) ทูทางปัญญาช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญปรับตัวต่อปัญหาซับซ้อน ปกป้องสินทรัพย์ และตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้บริการ (Amendola et al., 2023; Appiah et al., 2020) สำหรับ Chu and Yong (2021) และ Khatib et al. (2024) ซึ่งว่าความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวช่วยสร้างความได้เปรียบระยะยาว การจัดทรัพยากรที่ดีต้องพิจารณาความเสี่ยงและต้นทุนอย่างรอบคอบเพื่อเพิ่มมูลค่า การตัดสินใจให้ลูกค้า (Wu et al., 2024) และ 3) การนำความรู้การตรวจสอบไปใช้อย่างหลากหลาย เน้นลักษณะเด่นทางบทบาทของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในการพัฒนารอบกำกับดูแลและมาตรฐานการรายงานเพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Jan et al., 2023) ด้วยความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด สามารถประเมินสถานะการเงินองค์กรและระบุปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Khatib et al., 2024) การแบ่งปันและการจัดการความรู้ภายในองค์กร ประกอบด้วย ความรู้โดยปริยายและความรู้ชัดแจ้ง ผ่านรายงานและเอกสารเพื่อยกระดับคุณภาพงานตรวจสอบ (Albawwat, 2022)

คุณภาพการสอบบัญชี (Auditing Quality)

คุณภาพการตรวจสอบบัญชี เป็นผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบบัญชีในการตรวจสอบรายงานทางการเงิน ตลอดจนความเต็มใจในการแจ้งปริมาณข้อผิดพลาดที่สำคัญในรายงาน (Ardianingsih et al., 2020) สามารถแสดงสัญลักษณ์เชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 มิติเชิงประจักษ์ของคุณภาพการสอบบัญชี

Figure 2. Empirical Dimension of Audit Auality

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้เขียน

Source: Analysis by the authors

จากภาพที่ 2 สามารถแสดงมิติที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) ความถูกต้อง คือ คุณภาพของงบการเงิน ที่ผ่านการตรวจสอบของลูกค้า ซึ่งผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นในรายงานงบการเงินที่ถูกต้องและเป็นกลาง อย่างไม่มีข้อสงสัยต่อสาธารณชน (Francis, 2024) และเป็นข้อมูลทางการเงินที่มีการรับประกันโดยฝ่ายจัดการ ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความไว้วางใจและสามารถเลือกสิ่งที่ดีที่สุดได้ (Dandeniya Arachchige, 2024) ดังนั้น การไม่เกิดข้อผิดพลาดหรือบิดเบือนข้อมูลให้ไม่เป็นไปตามความจริง จึงเป็นความถูกต้องของข้อมูล การรวบรวมตัวเลข ประเมิน สรุปผล และนำเสนอด้วยความระมัดระวังและแม่นยำ เพื่อให้ข้อมูลการดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ 2) ความเที่ยงธรรม คือ ศีลธรรมของความรับผิดชอบในการให้บริการตรวจสอบบัญชีที่มี คุณภาพสูงสุดต่อสาธารณชนในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้วยความซื่อสัตย์และเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (Krisnia & Rochayatun, 2024) ซึ่งนักบัญชีเป็นหนึ่งวิชาชีพที่มีความน่าเคารพและเกี่ยวข้องกับจริยธรรมการ ปฏิบัติทางธุรกิจที่ยืนหยัดบนรากฐานลักษณะทางวิชาชีพที่ใกล้ชิดกับความเชื่อมั่นและบรรลุผลคุณภาพ (Arens et al., 2012; Krisnawati & Yuniarwati, 2023) โดยการปฏิบัติตามจริยธรรมที่มากขึ้น คุณภาพ ของผลการตรวจสอบจะดีขึ้นตามลำดับ (Ardianingsih et al., 2020) รวมทั้งการสื่อสารด้วยทัศนคติเป็นกลาง จะพิจารณาสถานการณ์และความจริงรอบด้านจากการสังเกต สรุป และการเสนอแนะที่ปราศจากอคติ ลำเอียง และไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น 3) ความชัดเจน เกิดจากการสื่อสาร สถานะปัจจุบันและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้อย่างเข้าใจเพิ่มขึ้น (Duh et al., 2020) ซึ่งเป็น ลักษณะการประสานงานกิจกรรมของผู้ตรวจสอบบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินที่น่าเชื่อถือและโปร่งใส (Dandeniya Arachchige, 2024) โดยคำนึงถึงความสามารถในการอ่าน ความชัดเจน และความเข้าใจเป็นหลักสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ของมาตรฐานที่ชัดเจนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ (Fabioux, 2024) จึงเป็นความสามารถในการ สื่อความให้กับผู้อ่านรายงานเข้าใจ แสดงลำดับความเป็นเหตุเป็นผลอย่างชัดเจน หลีกเลี่ยงการใช้ ภาษาทางวิชาการที่ไม่จำเป็น หากจำเป็นต้องใช้ศัพท์ทางเทคนิค คำอธิบายหรือนิยามศัพท์ 4) ความกะทัดรัด คือ ความกระชับของการทำหน้าสื่อสารเชื่อมโยงวัตรกรรมที่ทำให้เกิดความกระชับ เรียบง่าย และข้อโต้แย้ง มีน้ำหนักมากขึ้น มีผลต่อกระบวนการพัฒนาความรู้ใหม่ที่สมบูรณ์แบบในขั้นตอนสุดท้ายโดยตรง เมื่อถึงเวลา ที่ต้องสื่อสารความรู้ที่ได้รับควรให้ความสำคัญกับการตัดแต่งส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป (Guenin et al., 2024) ทำให้เกิดการสื่อสารที่ตรงประเด็นไม่อ้อมค้อม ตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นออก โดยยังคง รักษาความต่อเนื่องของแนวความคิดที่รายงาน ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย 5) ความสร้างสรรค์ เน้นปรับปรุงประสิทธิภาพผ่านความคิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชี ซึ่งอาจประกอบด้วย (1) ใช้เทคโนโลยีใหม่รวบรวมข้อมูลผลประโยชน์ที่เป็นไปได้ (2) เห็นประโยชน์จากการพัฒนาวิธีการบัญชี โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ (3) จัดทำงบการเงินบริหารรายได้และป้องกันการฉ้อโกง (4) วิธีการบัญชีอันชาญฉลาด เพิ่มระดับความตระหนักรู้ หลีกเลี่ยงการฉ้อโกง รักษาความสัมพันธ์ที่ตรงไปตรงมาชัดเจน 6) ความสมบูรณ์ เน้นจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพสูง โดยรวบรวมเอกสารสรุปสถานะทางการเงินปัจจุบันที่สำคัญ ของธุรกิจ ซึ่งได้รับการออกแบบเพื่อถ่ายทอดผลลัพธ์ในอดีตและเสนอข้อบ่งชี้แนวโน้มในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น ตามวัตถุประสงค์หลักการส่งมอบข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับผู้ใช้ที่มีศักยภาพ ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้ใช้ภายใต้คุณลักษณะพื้นฐานการแสดงข้อมูลเที่ยงตรง เข้าใจได้

เปรียบเทียบได้ และตรงเวลา (Gamble & Tollerson, 2023) ดังนั้น การเสนอรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ขาดข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่เป็นเป้าหมายต่อผู้อ่าน และมีข้อมูลสนับสนุนการจัดทำรายงานเพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเพียงพอ และ 7) ความทันกาล ในมุมมองความสม่ำเสมอของ Lundh et al. (2024) มีลักษณะเด่น คือ สร้างความสมดุลของแนวปฏิบัติการบัญชี โดยอาศัยความรอบคอบ การรับรู้ ความรอบรู้ ผ่านการควบคุม การบันทึกบัญชี จัดเตรียมข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ในเวลาที่เหมาะสม เป็นกลไกการควบคุมที่ใช้รับรองการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ส่งผลเชิงบวกต่อกลไกการตรวจสอบ การจัดการความเสี่ยง และสนับสนุนการจัดการตรวจสอบรายงานทางการเงิน (Ebimobowei & Joyce, 2024) ดังนั้น การเสนอรายงานจึงต้องกระทำภายในเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสแก้ไข การเสนอผลการตรวจสอบไม่ควรล่าช้าและควรแก้ไขระดับเร่งด่วนให้มีประสิทธิผล

ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (Audit Practice Success)

การปฏิบัติงานสอบบัญชีให้ประสบความสำเร็จอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการสอบบัญชี แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มาตรฐานความสำเร็จงานสอบบัญชี

Table 2. Auditing Success Standards

ความสำเร็จตามเป้าหมาย (Auditing Goal Achievement)	การสอบบัญชีที่ได้ตามมาตรฐาน (Achievement Standards Auditing)
1. จัดทำเอกสารและคำศัพท์เป็นไปตามคู่มือการควบคุมคุณภาพ (Prepare documents and terminology according to the quality control manual)	1. มาตรฐานการบัญชีทั่วไป (General accounting standards)
2. วางแผนและจัดทำเอกสารตามกฎหมาย (Plan and prepare documents according to regulations)	2. มาตรฐานการบัญชีเฉพาะเจาะจง (Specific accounting standards)
3. ตรวจสอบ ทบทวน และรับรองอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับหลักฐาน (Check, review and certify correctly and in accordance with the evidence)	3. มาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพการสอบบัญชี (Professional practice standards for auditing)
4. การรับรองการรักษาความลับของข้อมูล (Ensure the confidentiality of information)	4. มาตรฐานการบัญชีสากล (International accounting standards)
5.ทัศนคติการสอบบัญชีเชิงบวกและเชื่อถือได้ (Positive and reliable audit attitude)	5. มาตรฐานการตรวจสอบทางบัญชี (Accounting auditing standards)
6. ระบบจัดเก็บและประมวลผลการสอบบัญชีอัตโนมัติ (Automatic audit storage and processing system)	6. กฎระเบียบ กฎหมายของการสอบบัญชี (Auditing regulations and laws)
7. ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพการสอบบัญชี (Professional audit expertise)	7. ปัจจัยแวดล้อมของการสอบบัญชี (Auditing environment)
8. บริการสอบบัญชีตามหลักศีลธรรม เวลาเหมาะสม และแม่นยำ (Ethical, timely, and accurate audit services)	8. การกำกับดูแลกิจการสอบบัญชี (Auditing governance)
	9. มาตรฐานการสื่อสารการสอบบัญชี (Auditing communication standards)
	10. มาตรฐานจริยธรรมทางวิชาชีพบัญชี (Professional ethical standards for accounting)

จากตารางที่ 2 อธิบายสาระสำคัญในมิติความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่ต้องจัดทำเอกสารตามคู่มือการควบคุมคุณภาพ (Ministry of Finance, 2022) โดยครอบคลุมขั้นตอนหลักการวางแผน การสื่อสารของผู้ตรวจสอบ และการยอมรับภารกิจ ขั้นตอนภาคสนาม มุ่งเน้นการปฏิบัติทางกฎระเบียบ เทคนิค และการทดสอบเพื่อรวบรวมหลักฐาน การใช้ระบบอัตโนมัติจัดการข้อมูลจำนวนมากเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยต้องคำนึงถึงการรักษาความลับของข้อมูล สำหรับขั้นตอนสุดท้าย ควรสรุปผลลัพธ์การรายงานที่ชัดเจนตามเป้าหมายการตรวจสอบและบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Petreanu & Sava, 2024) การตรวจสอบ

ที่โปร่งใสช่วยลดช่องว่างความคาดหวัง และสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Ecim et al., 2023) นอกจากนี้ บริษัทอาจยอมจ่ายค่าธรรมเนียมที่สูงขึ้นเพื่อรับประกันคุณภาพการตรวจสอบที่ดี ดังนั้นความสามารถเอาชนะปัญหา อุปสรรค หรือทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า “ความสำเร็จตามเป้าหมาย”

สำหรับมิติการสอบบัญชีที่ได้ตามมาตรฐาน เกี่ยวข้องกับข้อมูลอ้างอิงสำคัญสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลทั่วโลก (Ecim et al., 2023) โดยเน้นกระบวนการตรวจสอบมากกว่าตัวลูกค้า (Abdullatif & Al-Rahahleh, 2020) การปฏิบัติต้องสอดคล้องกับหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป มาตรฐานการบัญชีสากลออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ที่มีกฎเกณฑ์ทางการแบบเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น (Francis, 2023) ช่วยให้การตรวจสอบงบการเงินมีความน่าเชื่อถือ สำหรับบริษัทภายนอกต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เข้มงวด และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในเอกสารการตรวจสอบเพื่อรักษาคุณภาพและความโปร่งใส (Petreanu & Sava, 2024) และมาตรฐานการตรวจสอบ กำหนดให้ผู้สอบบัญชีบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่องบการเงิน (Hategan et al., 2022)

การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญที่ต้องตรวจสอบภายใต้มาตรฐานการบัญชีสากล (International Standards on Auditing: ISA) รหัส 701 ช่วยลดช่องว่างข้อมูลระหว่างผู้ตรวจสอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพิ่มความเข้าใจในประเด็นสำคัญทางการเงิน (Auditing and Assurance Standards Board, 2015) การใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมิติช่วยลดอคติในการประเมินและเพิ่มความแม่นยำของข้อมูลที่เปิดเผย (Abdullatif et al., 2023) โดยมีโครงสร้างรายงานใหม่ช่วยเสริมความน่าเชื่อถือและตอบสนองต่อความต้องการข้อมูลของผู้ใช้งานลึกซึ้งมากขึ้น ทำให้ผู้ลงทุนและผู้กำกับดูแลเข้าใจสถานะการเงินขององค์กรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Velte, 2020) ท้ายสุด คือ การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสำคัญที่ต้องตรวจสอบ ช่วยลดความคาดหวังที่คลาดเคลื่อน เพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการตรวจสอบ (Ecim et al., 2023) นอกจากนี้ ยังมุ่งให้ได้ข้อมูลและงวดการเงินเฉพาะองค์กร ซึ่งไม่กระทบต่อความเห็นการตรวจสอบโดยรวม (Auditing and Assurance Standards Board, 2018) ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบต้องสื่อสารประเด็นสำคัญในรายงานเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและให้ข้อมูลเชิงลึกแก่ผู้ใช้งบการเงิน (Auditing and Assurance Standards Board, 2022) และบริษัทตรวจสอบมีอิสระในการกำหนดหัวข้อและจำนวนเรื่องสำคัญที่ต้องตรวจสอบเพื่อเสนอรายงาน โดยพิจารณาลำดับความสำคัญจากประเด็นการตรวจสอบสูงสุด (Abdullatif et al., 2023) ดังนั้น การสอบบัญชีที่ได้ตามมาตรฐาน จึงหมายถึงการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานรายงานทางการเงิน และกฎระเบียบที่กำหนดขึ้น

บทสรุป

การสอบบัญชียุคปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน โดยเฉพาะสภาวะเศรษฐกิจที่ซับซ้อนและการแข่งขันสูงในประเทศไทย ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องปรับตัวให้ทันต่อมาตรฐานสากลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในบริบทการสอบบัญชีสมัยใหม่ ที่เป็นไปตามขอบเขต

ของประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) การสอบบัญชีสมัยใหม่ เน้นเทคนิคการตรวจสอบที่ผสานเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อตรวจจับความผิดปกติได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว 2) ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสมบูรณ์ ซึ่งผู้สอบบัญชีต้องพัฒนาทักษะด้านเทคนิคและการตัดสินใจเชิงวิชาชีพให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และสื่อสารผลการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) คุณภาพการสอบบัญชี ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล การรายงานผลที่โปร่งใส และความสำเร็จของการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งเป็นการวัดความสามารถและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่นำไปสู่ภาพลักษณ์และการยอมรับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

องค์ความรู้

ภาพที่ 3 องค์ความรู้เชิงบูรณาการการสอบบัญชีสมัยใหม่

Figure 3. Integrated Knowledge of Modern Auditing for Professionals

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้เขียน

Source: Analysis by the authors

จากภาพที่ 3 แสดงการบูรณาการและหลักการเชื่อมโยงสาระสำคัญในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การนำเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และใช้ปัญญาประดิษฐ์เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจจับความผิดปกติ 2) การประยุกต์ใช้และปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีสากล และรักษาคุณภาพตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบที่เข้มงวด 3) การตรวจสอบเชิงรุก โดยเปลี่ยนแบบดั้งเดิมไปเป็นแบบมุ่งเน้นความเสี่ยง 4) การใช้เครื่องมืออัตโนมัติในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากเพื่อลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพ

2. ความเชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเฉพาะทางวิชาชีพ 2) ทักษะการวิเคราะห์ระบบความเสี่ยงสำหรับการพิจารณาและตัดสินใจ 3) การพัฒนาทักษะให้ทันกับมาตรฐานใหม่และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง 4) ทักษะการสื่อสารเชิงรุกสำหรับการอธิบายผลการตรวจสอบเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณภาพ ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติตามหลักมาตรฐานการสอบบัญชี 2) การสื่อสารรายงานการสอบบัญชีอย่างเปิดเผย โปร่งใส และชัดเจน 3) การควบคุมและรักษามาตรฐานระบบคุณภาพภายในที่เข้มงวด 4) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์ เป็นกลาง และรักษาความลับ

4. ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การยกระดับความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้งบการเงินได้ 2) การสื่อสารที่ลดช่องว่างและตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ 3) ผลกระทบการรายงานผลตรวจสอบเชิงบวกต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ และ 4) การสร้างชื่อเสียงทางวิชาชีพที่มีผลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์และที่น่าเชื่อถือด้านการสอบบัญชีไปสู่อุตสาหกรรม

เอกสารอ้างอิง

- Abdullatif, M., & Al-Rahahleh, A. S. (2020). Applying a new audit regulation: reporting key audit matters in Jordan. *International Journal of Auditing*, 24(2), 268–291. <https://doi.org/10.1111/ijau.12192>
- Abdullatif, M., Alzebedieh, R., & Ballour, S. (2023). The effect of key audit matters on the audit report lag: Evidence from Jordan. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, (ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/JFRA-07-2022-0245>
- Al Qubtan, T. R., Gan, P. T., Abd Hadi, F. S., Jalil, N. A., & Rambeli, N. (2021). Practical risk management approaches among small and medium enterprises. *TEM Journal*, 10(2), 996–1004.
- Al Lawati, H., & Hussainey, K. (2022). The determinants and impact of key audit matters disclosure in the auditor's report. *International Journal of Financial Studies*, 10(4), 107.
- Al Shbail, M. O., Jaradat, Z., Al-Hawamleh, A., Hamdan, A., & Musleh Alsartawi, A. M. (2024). Enhancing audit quality in non-Big 4 firms: the role of remote auditing and audit staff capabilities. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. <https://doi.org/10.1108/JFRA-11-2023-0653>
- Albawwat, I. E. (2022). Tacit knowledge sharing in small audit firms and audit quality inputs: The antecedent effect of auditors' social capital. *Journal of Knowledge Management*, 26(9), 2333–2353. <https://doi.org/10.1108/JKM-02-2021-0113>
- Amendola, C., Gennaro, A., Labella, S., Vito, P., & Savastano, M. (2023). The evolution of intellectual capital disclosure driven by European regulatory change: evidence from the Italian stock market. *Journal of Intellectual Capital*, 24(5), 1136–1163. <https://doi.org/10.1108/JIC-10-2022-0195>
- Andikaputra, F., Yulandary, W., Zulvia, P., & Nugroho, A. B. (2022). Meninjau Efektivitas Sistem Rely-on Dalam Menunjang Pengelolaan Pelanggan Pada PT. Perusahaan Gas Negara (PGN) Area Batam. *Jurnal Manajemen Dan Profesional*, 3(2), 143–162. <https://doi.org/10.32815/jpro.v3i2.1445>

- Appiah, G., Amankwah-Amoah, J., & Liu, Y. L. (2020). Organizational architecture, resilience, and cyberattacks. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 69(5), 2218–2233.
- Ardianingsih, A., Ilmiani, A., & Umam, K. (2020). The Analysis of the Effect of Independence, Due Professional Care and Auditor Ethics on the Quality of Audit Results. *JASA (Jurnal Akuntansi, Audit Dan Sistem Informasi Akuntansi)*, 4(2), 157–165.
- Arens, A. A. E., Beasley, R. J., & Mark, S. (2012). *Auditing and Assurance Service an Integrated Approach* (14th Global ed.) Printice Hall.
- Auditing and Assurance Standards Board. (2015). *ISA 701 Communicating Key Audit Matters in the Independent Auditor's Report (January 2015)*. Australian Government.
- Auditing and Assurance Standards Board. (2018). *International Standard on Auditing 701, Communicating Key Audit Matters in the Independent Auditor's Report* (June 2016). Financial Reporting Council.
- Auditing and Assurance Standards Board. (2022). *International Standard on Auditing 701, Communicating Key Audit Matters in the Independent Auditor's Report* (Revised November 2019, Updated May 2022). Financial Reporting Council.
- Chu, M. K., & Yong, K. O. (2021). Big data analytics for business intelligence in accounting and audit. *Open Journal of Social Sciences*, 9(9), 42–52.
- Chukwu, E., Adu-Baah, A., Niaz, M., Nwagwu, U., & Chukwu, M.U. (2023). Navigating ethical supply chains: the intersection of diplomatic management and theological ethics. *International Journal of Multidisciplinary Sciences and Arts*, 2(1), pp.127–139.
- Dandeniya Arachchige, P. W. (2024). *Students' perceptions on auditing as a mechanism for enhancing the reliability and transparency in financial statements*. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024061022734>
- Das, J. P., & Kumar, S. (2023). The dynamic effect of corporate financial hedging on firm value: The case of Indian MNCs. *Borsa Istanbul Review*, 23(3), 696–708. <https://doi.org/10.1016/j.bir.2023.01.010>
- Duh, R. R., Knechel, W. R., & Lin, C. C. (2020). The effects of audit firms' knowledge sharing on audit quality and efficiency. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 39(2), 51–79. <https://doi.org/10.2308/ajpt-52597>
- Ebimobowei, A., & Joyce, T. I. (2024). Internal Audit Practices and Quality of Financial Reports of Listed Consumer Goods Manufacturing Firms in Nigeria. *Journal of Advanced Research and Multidisciplinary Studies*, 4(2), 124–147. <https://doi.org/10.52589/JARMS-NKN69Q2T>

- Ecim, D., Maroun, W., & Dubois de Ricquebourg, A. (2023). An analysis of key audit matter disclosures in South African audit reports from 2017 to 2020. *South African Journal of Business Management*, 54(1), 3669.
- Elmarzouky, M., Hussainey, K., & Abdelfattah, T. (2024). Key audit matters: a systematic review. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 20(3–4), 319–341. <https://doi.org/10.1504/IJAAPE.2024.138473>
- Fabieux, I. (2024). Setting auditing standards: Analysis of a writing process. *International Journal of Auditing*, 28(4, Special Issue Article), 772–791. <https://doi.org/10.1111/ijau.12355>
- Francis, J. R. (2023). Going big, going small: A perspective on strategies for researching audit quality. *The British Accounting Review*, 55(2), 101167.
- Francis, J. R. (2024). What exactly do we mean by audit quality?. *Accounting in Europe*, 21(2), 123–133. <https://doi.org/10.1080/17449480.2023.2247410>
- Gamble, G. O., & Tollerson, C. D. (2023). The Formulation of Financial Statements: A Proposal for Change. *Accounting Horizons*, 37(4), 51–65. <https://doi.org/10.2308/HORIZONS-2021-156>
- Ghazieh, L., & Chebana, N. (2021). The effectiveness of risk management system and firm performance in the European context. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 26(52), 182–196. <https://doi.org/10.1108/JEFAS-07-2019-0118>
- Gonidakis, F. K., Koutoupis, A. G., Tsamis, A. D., & Agoraki, M. E. K. (2020). Risk disclosure in listed Greek companies: The effects of the financial crisis. *Accounting Research Journal*, 33(4/5), 615–633. <https://doi.org/10.1108/ARJ-03-2020-0050>
- Guenin, H., Gendron, Y., & Morales, J. (2024). The diktat of concision: When accounting for words shrinks academic knowledge. *Critical Perspectives on Accounting*, 99, 102732. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2024.102732>
- Hategan, C. D., Pitorac, R. I., & Crucean, A. C. (2022). Impact of COVID–19 pandemic on auditors’ responsibility: evidence from European listed companies on key audit matters. *Managerial Auditing Journal*, 37(7), 886–907. <https://doi.org/10.1108/MAJ-07-2021-3261>
- IGBEKOYI, O. E., AWOTOMILUSI, N. S., JABAR, A. A., AWOLUSI, A. E., DAGUNDURO, M. E., & AJAYI, B. B. (2024). Risk Assessment Procedures and Audit Reporting Quality in Listed Deposit Money Banks in Nigeria. *Journal of Business and African Economy*, 10(4), 57–78.
- Jan, A. A., Lai, F. W., Shah, S. Q. A., Tahir, M., Hassan, R., & Shad, M. K. (2023). Does Islamic corporate governance prevent bankruptcy in Islamic banks? Implications for economic sustainability. *Management & Sustainability: An Arab Review*, (ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/MSAR-02-2023-0009>

- Jhunjhunwala, S. (2023). Internal control, financial oversight and risk management: the winning board: assurance and reliability with big profits. In *Corporate Governance: Creating Value for Stakeholders* (pp. 73–99). Springer Nature Singapore.
- Khatib, S. F., Sulimany, H. G. H., Alshareef, M. N., & Ali Khan, M. N. A. (2024). Catalysts of audit excellence: competitive advantage, intellectual capital and auditing quality. *Quality & Quantity*, 1–25. <https://doi.org/10.1007/s11135-024-01885-y>
- Krems, J. F. (2014). Cognitive flexibility and complex problem solving. In P. A. Frensch & J. Funke (Eds.), *Complex problem solving: The European perspective* (pp. 201–218). Psychology Press.
- Krisnawati, N. D., & Yuniarwati. (2023). Faktor–Faktor yang Mempengaruhi Kinerja Auditor (Studi Kasus pada Auditor Bpk Perwakilan Provinsi Papua). *Syntax Literate; Jurnal Ilmiah Indonesia*, 8(10), 5788–5801.
- Krisnia, I., & Rochayatun, S. (2024). The Role of Auditor Ethics in Moderating the Effect of Auditor Competence, Independence, and Audit Fees on Audit Quality (Case Study at Malang Public Accounting Firm). *Jurnal Akuntansi Bisnis*, 22(2), 128–154.
- Kumar, S., Lim, W.M., Sivarajah, U., & Kaur, J. (2023). Artificial intelligence and blockchain integration in business: trends from a bibliometric–content analysis. *Information Systems Frontiers*, 25(2), 871–896.
- Lundh, S., Seger, K., Frostenson, M., & Helin, S. (2024). Accounting as a means to legitimacy: the case of internally generated intangibles. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 21(2), 77–104. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2004.07.001>
- Meng, S. (2024). Research and Practice on Audit Risk Prevention and Control Methods for Small and Medium–sized Accounting Firms. *Academic Journal of Business & Management*, 6(6), 48–52. <https://doi.org/10.25236/AJBM.2024.060608>
- Messier, W. F., Glover, S. M., & Prawitt, D. F. (2021). *Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach* (12th ed.). McGraw–Hill Irwin.
- Ministry of Finance. (2022). *Manual of International Regulations for Quality Control, Audit, Review, Other Assurance Services and Related Services, Volume I*. International Auditing Standards.
- Mosavi, M. (2024). Improving the Skill Development Framework of the Performance Audit and Related Assurance Portfolio for the Office of the Auditor General of BC [Doctoral dissertation]. University of Victoria. <https://dspace.library.uvic.ca/server/api/core/bitstreams/beb0c5d3–e8c8–4594–a325–a45b57c603d9/content>
- Munoko, I., Brown–Liburd, H. L., & Vasarhelyi, M. (2020). The ethical implications of using artificial intelligence in auditing. *Journal of business ethics*, 167(2), 209–234. <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04407-1>

- Petreanu, E., & Sava, L. (2024). Audit documentation—an important factor in financial audit mission. *Journal of Social Sciences*, (2), 15–24. [https://doi.org/10.52326/jss.utm.2024.7\(2\).02](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2024.7(2).02)
- Porcuna-Enguix, L., Bustos-Contell, E., Serrano-Madrid, J., & Labatut-Serer, G. (2021). Constructing the audit risk assessment by the audit team leader when planning: using fuzzy theory. *Mathematics*, 9(23), 3065. <https://doi.org/10.3390/math9233065>
- Qatawneh, A. M. (2023). The role of employee empowerment in supporting accounting information systems outcomes: a mediated model. *Sustainability*, 15(9), 7155.
- Safari, M., & Areeb, A. (2020). A qualitative analysis of GRI principles for defining sustainability report quality: an Australian case from the preparers' perspective. *Accounting forum*, 44(4), 344–375. <https://doi.org/10.1080/01559982.2020.1736759>
- Sandner, P., Lange, A., & Schulden, P. (2020). The role of the CFO of an industrial company: an analysis of the impact of blockchain technology. *Future Internet*, 12(8), 128.
- Sasviranti, A. R., Andrian, F., Audina, M., & Manurung, H. (2024). Analisis Efektivitas Remote Audit dan Agility Audit Dalam Mendeteksi Missappropriation Of Assets Pasca Pandemi. *Jurnal Kendali Akuntansi*, 2(1), 201–217. <https://doi.org/10.59581/jka-widyakarya.v2i1.2046>
- Shapovalova, A., Kuzmenko, O., Polishchuk, O., Larikova, T., & Myronchuk, Z. (2023). Modernization of the national accounting and auditing system using digital transformation tools. *Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice*, 4(51), 33. 10.55643/fcaptp.4.51.2023.4102
- Taherizadeh, A., & Beaudry, C. (2023). An emergent grounded theory of AI-driven digital transformation: Canadian SMEs' perspectives. *Industry and Innovation*, 30(9), 1244–1273. <https://doi.org/10.1080/13662716.2023.2242285>
- TG, U. (2024). Information Technology Advancements Shaping the Evolution of Modern Accounting Systems. *Advances in Engineering and Intelligence Systems*, 3(01), 1–9.
- Velte, P. (2020). Associations between the financial and industry expertise of audit committee members and key audit matters within related audit reports. *Journal of Applied Accounting Research*, 21(1), 185–200. <https://doi.org/10.1108/JAAR-10-2018-0163>
- Wu, B., Wu, Y., Zhang, M., & Li, J. (2024). Opening the black box of human resource allocations in audit firms: The assignment of audit partners to audit engagements. *The British Accounting Review*, 56(2), 101231. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2023.101231>
- Zhang, C., Issa, H., Rozario, A., & Soegaard, J. S. (2023). Robotic process automation (RPA) implementation case studies in accounting: a beginning to end perspective. *Accounting Horizons*, 37(1), 193–217.
- Zhang, L., Liu, R., & Liu, H. (2022). A Fuzzy AHP Approach for Project Risk Assessment in the Construction Industry. *Journal of Civil Engineering and Management*, 28, 112–127.